

Sygn. akt III AUa 1897/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 sierpnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Anna Szczepaniak-Cicha

Sędziowie: SSA Iwona Szybka

SSA Dorota Rzeźniowiecka (spr.)

Protokolant: sekretarz sądowy Monika Nagy

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 24 sierpnia 2016 r. w Ł.

sprawy **E. R.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.**

o emeryturę

na skutek apelacji E. R.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 28 lipca 2015 r. sygn. akt VIII U 3718/14

oddala apelację.

Sygn. akt: III AUa 1897/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 września 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., poz. 43 ze zm.), odmówił E. R. prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że ubezpieczony nie udowodnił 15 lat pracy w szczególnych warunkach, ale spełnił pozostałe warunki konieczne do przyznania świadczenia. Organ rentowy uznał wnioskodawcy za udowodnione na dzień 1 stycznia 1999 r. - 27 lat, 10 miesięcy i 29 dni stażu sumarycznego, w tym 9 miesięcy i 21 dni okresów nieskładkowych oraz 27 lat, 1 miesiąc i 8 dni okresów składkowych. Nie uznano okresu zatrudnienia od 18 kwietnia 1973 r. do 21 kwietnia 1975 r., od 18 kwietnia 1977 r. do 31 sierpnia 1992 r. jako pracy w szczególnych warunkach, ponieważ zakład pracy w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach powołał się na stanowisko: ślusarz-frezer i dział III pozycję 23 pkt 3 zarządzenia M.H i P.M. z dnia 30 marca 1983 r., co nie jest zgodne ze stanowiskiem wymienionym w zarządzeniu (w dziale III pozycja 23 pkt 3 figuruje stanowisko operatora maszyn do obróbki wiórowej odlewów żeliwnych). Ponadto w świadectwie pracy wykazano, iż ubezpieczony pracował jako frezer, galwanizer-hartownik, ślusarz.

W dniu 22 października 2014 r. E. R., reprezentowany przez adwokata, wniósł odwołanie od powyższej decyzji, żądając jej zmiany poprzez przyznanie prawa do emerytury. Strona skarżąca argumentowała, że wnioskodawca wykonywał

pracę w szczególnych warunkach od dnia 19 kwietnia 1973 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W zarządzeniu Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego w dziale III pod poz. 23 zostało wymienione stanowisko operatora maszyn do obróbki wiórowej odlewów żeliwnych – frezera. Natomiast w zarządzeniu Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w dziale III pod poz. 23 w pkt 3 jest również wymienione stanowisko operatora maszyn do obróbki wiórowej odlewów żeliwnych. A zatem przepisy resortowe wymieniają stanowisko frezera jako operatora maszyn do obróbki wiórowej odlewów żeliwnych i jedynie w tym zakresie uszczegóławiają rozporządzenia podając poszczególne stanowiska, na których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana. Nie można zgodzić się ze stanowiskiem organu rentowego, że wobec okoliczności zaniechania przez pracodawcę wskazania pełnej nazwy stanowiska na świadectwie pracy, nie można wykazać, czy praca była wykonywana w szczególnych warunkach.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podkreślając że nie uznał ubezpieczonemu żadnego okresu pracy w szczególnych warunkach.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 28 lipca 2015 r. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił odwołanie.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło po dokonaniu przez Sąd I instancji następujących ustaleń faktycznych:

W dniu 1 września 2014 r. E. R., urodzony w dniu (...), złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury. Ubezpieczony nie był członkiem OFE.

Wnioskodawca w dniu 20 czerwca 1973 r. ukończył (...) Szkołę Zawodową w zawodzie frezera.

E. R. był zatrudniony w Kombinacie (...) w okresie od 1 września 1970 r. do 31 sierpnia 1992 r. w pełnym wymiarze czasu pracy. W wymienionym okresie zajmował stanowiska: frezera, galwanizera-hartownika, ślusarza.

Zakład pracy wydał wnioskodawcy świadectwo pracy w warunkach szczególnych, z którego wynika, iż E. R. w okresie od 18 kwietnia 1973 r. do 21 kwietnia 1975 r. oraz od 18 kwietnia 1977 r. do 31 sierpnia 1992 r. stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał pracę w warunkach szkodliwych tj. wybijanie, oczyszczanie i wykańczanie odlewów na stanowisku ślusarza-frezera wymienionym w dziale III wykazu A, pod poz. 23 pkt 3 zał. nr 1-3 do Zarządzenia nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1983 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego.

W okresie od 1 września 1970 r. do 22 kwietnia 1975 r. wnioskodawca był zatrudniony na stanowisku frezera.

Z dniem 22 kwietnia 1975 r. wnioskodawca został zwolniony celem odbycia zasadniczej służby wojskowej.

Skarżący odbywał zasadniczą służbę wojskową w okresie od 25 kwietnia 1975 r. do 4 kwietnia 1977 r.

W dniu 18 kwietnia 1977 r. pomiędzy W. Zakładami (...) w Ł. a E. R. została zawarta umowa o pracę na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu na stanowisku frezera.

Wnioskodawca wykonywał pracę na hali S1. Na tej hali znajdowały się frezarki, a także galwanizernia, hartownia, lakiernia. Na hali S1 pracowali również ślusarze.

Jako frezer ubezpieczony zajmował się obróbką wiórową żeliwa na frezarce. Żeliwo było wykorzystywane do krosien. Po obróbce wiórowej należało detal wyczyścić, dogradować, usunąć zadziory. Zajmowali się tym ślusarze.

Z dniem 13 sierpnia 1979 r. ubezpieczonemu powierzono obowiązki hartownika-galwanizera. Galwanizerzy zajmowali się m.in. odtłuszczeniem przy użyciu środków chemicznych. Pracę tę wykonywali na galwanizerni. Na galwanizerni zajmowano się także powlekaniami części chromem i niklem.

Z dniem 17 stycznia 1983 r. E. R. powierzono obowiązki ślusarza. Wnioskodawca wykonywał pracę ślusarza. Ślusarze zajmowali się wierceniem przy użyciu wiertarek, czyszczeniem elementów oraz piłowaniem i dalszą obróbką części za pomocą pilników.

Wnioskodawca korzystał z urlopu bezpłatnego w okresie od 15 lipca 1989 r. do 4 listopada 1989 r.

Z dniem 18 lutego 1991 r. wnioskodawcy powierzono obowiązki monter-ślusarza.

Od 1 kwietnia 1991 r. skarżącemu powierzono obowiązki ślusarza.

Wnioskodawca otrzymywał dodatek za pracę w warunkach szkodliwych, dodatek za szkolenie oraz dodatek za pracę w godzinach nadliczbowych. Dodatek za pracę w warunkach szczególnych nie był wnioskodawcy wypłacany w każdym miesiącu, był wypłacany w różnych kwotach.

Angaże otrzymywane przez pracowników odpowiadały faktycznie wykonywanym przez nich czynnościom.

W zakładzie pracy panowała tzw. wielowarsztatowość, co oznacza że niektórzy pracownicy mieli więcej niż 1 zawód, a w konsekwencji pracowali na różnych stanowiskach w zależności od potrzeby.

W opinii specjalisty ds. BHP wskazano, iż wnioskodawca wykonywał prace na stanowiskach: frezera, hartownika i ślusarza i prace te należy uznać za pracę w warunkach szczególnych w oparciu o Dział III poz. 23 pkt 3 poz. 76 pkt 3 i poz. 78 pkt 6. W podaniu o wystawienie tego zaświadczenia wnioskodawca podał, iż pracował przy polerowaniu i konserwacji wyrobów: 17, 15 i 13, a także przy polerowaniu detali wchodzących w skład szabli. Fakty te potwierdził jego bezpośredni przełożony Z. S..

Wnioskodawca wykazał 27 lat, 10 miesięcy i 29 dni stażu sumarycznego, w tym 9 miesięcy i 21 dni okresów nieskładkowych, 27 lat, 1 miesiąc i 8 dni okresów składkowych oraz żadnego okresu pracy w warunkach szczególnych.

Przy ustalaniu stanu faktycznego Sąd meriti w całości odmówił wiary zeznaniom wnioskodawcy, bowiem w sposób oczywisty pozostawały one w sprzeczności zarówno z dokumentacją osobową skarżącego jak i częściowo z zeznaniami świadków, w szczególności świadka G. W.. Sąd uznał, że zeznania tego świadka jako jedyne zasługują w pełni na wiarę, gdyż z jednej strony wszyscy świadkowie zeznali, iż angaże były zgodne z tym co faktycznie robili pracownicy, z drugiej świadkowie Z. C. i Z. S. twierdzili, iż wnioskodawca wykonywał wyłącznie pracę frezera, ale w żaden sposób nie potrafili wyjaśnić dlaczego wnioskodawca posiada inne angaże. Ponadto świadek Z. S. przyznał, iż potwierdził na podaniu wnioskodawcy rodzaje prac wykonywanych przez niego, chociaż nie była to prawda. Oświadczenie to, w ocenie Sądu meriti, czyni ze świadka osobę niewiarygodną, skoro bowiem raz poświadczył nieprawdę na prośbę wnioskodawcy mógł uczynić to kolejny raz na potrzeby niniejszego postępowania. Jedynie świadek G. W. przyznał, iż wnioskodawca wykonywał także inne prace w tym prace ślusarza, co było zgodne z dokumentacją osobową. Na uwagę zasługuje także zapis na wyżej wspomnianym podaniu, uczyniony przez specjalistę do spraw bhp, z którego także wynika, iż wnioskodawca pracował na różnych stanowiskach, a stanowiska wymienione tam zgodne są z tymi określonymi w angażach.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd I instancji, opierając się na treści przepisów art. 184 ust. 1 i 2, art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) oraz § 3 i 4 rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., nr 8, poz. 43 ze zm.), uznał odwołanie za niezasadne.

Sąd podkreślił, że analiza treści wykazu A stanowiącego załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. wskazuje, że do prac wykonywanych w warunkach szczególnych należą, w szczególności wymienione w Dziale III pkt 23 prace przy wybijaniu, oczyszczaniu i wykańczaniu odlewów wymienione w Dziale III pkt 76 prace w hartowniach i wytrawialniach, praca ocynkowaczy, ocynowaczy, kadmowaczy oraz galwanizerów – cynkiem, miedzią,

chromem, kadmem i niklem oraz wymienione w Dziale III pkt 78 szlifowanie lub ostrzenie wyrobów i narzędzi metalowych oraz polerowanie mechaniczne.

W ocenie Sądu meriti, powyższe potwierdza również wykaz A stanowiący załącznik nr 2 do zarządzenia nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w dziale III poz. 23 (wybijanie, oczyszczanie i wykańczanie odlewów), gdzie w punkcie 3 wskazano stanowisko operatora maszyn do obróbki wiórowej odlewów żeliwnych, w dziale III poz. 76 (prace w hartowniach i wytrawialniach, praca ocynkowaczy, ocynowaczy, kadmowaczy oraz galwanizerów cynkiem, miedzią chromem, kadmem i niklem) pkt 3 stanowisko hartownika, zaś w dziale III poz. 78 (szlifowanie lub ostrzenie wyrobów i narzędzi metalowych oraz polerowanie mechaniczne) pkt 6 szlifierza, krajacza metali tarczą ścierną.

Zdaniem Sądu wnioskodawca nie udowodnił żadnego okresu pracy w szczególnych warunkach, bowiem wydane świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach jest nieprawidłowe i sprzeczne ze świadectwem pracy, w którym wskazano, iż ubezpieczony zajmował stanowiska: frezera, galwanizera-hartownika oraz ślusarza. W świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach stwierdzono, że ubezpieczony zajmował stanowisko ślusarza-frezera. Dodatkowo, co słusznie podniósł organ rentowy, stanowisko ślusarza-frezera nie odpowiada powołanemu stanowisku z zarządzenia resortowego (operator maszyn do obróbki wiórowej odlewów żeliwnych). W opinii Sądu I instancji zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na przyjęcie, że wnioskodawca wykazał, iż świadczył pracę w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a tylko taka praca daje podstawę do przyznania prawa do emerytury. Z uwagi na niewiarygodność zeznań wnioskodawcy i dwóch świadków nie można jednoznacznie ustalić charakteru pracy odwołującego nawet na stanowiskach pracy zaliczanych zgodnie z cytowanymi przepisami do prac w warunkach szczególnych.

Sąd wskazał, iż gdyby nawet hipotetycznie przyjąć, że wnioskodawca wykonywał prace zgodnie z uzyskanymi angażami, to praca na stanowisku ślusarza co do zasady nie jest pracą w szczególnych warunkach. A zatem ze spornego okresu należałoby wyłączyć okres pracy na stanowisku ślusarza i ślusarza-montera od 17 stycznia 1983 r. do 31 sierpnia 1992 r., przez co ubezpieczony i tak nie udowodniłby wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, bowiem pozostały okresy obejmujący pracę na stanowiskach frezera i hartownika-galwanizera od 18 kwietnia 1973 r. do 16 stycznia 1983 r., w tym okres zasadniczej służby wojskowej daje wnioskodawcy łącznie 9 lat, 8 miesięcy i 29 dni.

W związku z tym, że wnioskodawca nie wykazał wymaganych 15 lat pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołanie.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pełnomocnik wnioskodawcy zarzucając:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.) polegające na jego niezastosowaniu w odniesieniu do okresów wykonywania przez wnioskodawcę prac objętych wnioskiem a nieuwzględnionych przez Sąd I instancji jako wykonywanych w szczególnych warunkach pomimo, że ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, iż okresy te winny zostać zaliczone wnioskodawcy do okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze;
2. naruszenie przepisów o postępowaniu, które miało istotny wpływ na wydane w sprawie orzeczenie, tj. art. 233 § 1 k.p.c., poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów, która w niniejszej sprawie miała charakter dowolnej, przejawiające się tym, że Sąd I instancji nie rozważył wszechstronnie wszystkich okoliczności sprawy, jak również dokonał błędnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego, uznał, że praca w wybranych okresach zatrudnienia wnioskodawcy nie była wykonywana w szczególnych warunkach i nie uwzględnił tych okresów przy ustalaniu okresu zatrudnienia wnioskodawcy w szczególnych warunkach;
3. naruszenie przepisów o postępowaniu, które miało istotny wpływ na wydane w sprawie orzeczenie, tj. art. 233 k.p.c., poprzez niewnikliwe rozważenie zebranego w sprawie materiału dowodowego i jego dowolną, w miejsce swobodnej

ocenę, dokonaną w sposób sprzeczny z zasadami logicznego rozumowania, wiedzy i doświadczenia życiowego, a to w szczególności polegające na:

- błędnym przyjęciu, że praca na stanowisku frezera nie jest pracą w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego, podczas gdy praca wykonywana na wymienionym wyżej stanowisku jest pracą w warunkach szkodliwych i uciążliwych dla zdrowia, zawartą w katalogu prac uprawniających do uzyskania wcześniejszej emerytury,
- nieuwzględnieniu w całości okoliczności dotyczących warunków, w jakich wnioskodawca wykonywał pracę w Kombinacie (...) w Ł., będąc zatrudnionym na stanowisku frezera, w szczególności zapylenia i hałasu, jaki towarzyszył tej pracy, a w konsekwencji nie zaliczenie wnioskodawcy do pracy w warunkach szkodliwych okresu wykonywania pracy na stanowisku frezera,
- nierozpatrzeniu w kontekście całości przedstawionych okoliczności faktu, że praca na stanowisku frezera wykonywana była przez wnioskodawcę na hali S1, na której to sali znajdowały się nie tylko frezerki, ale także galwanizernia, hartownia, lakiernia, którym to pracom towarzyszył potworny hałas, zapylenie, co wynika z zeznań świadka Z. S., Z. C., które to zeznania korelują z zeznaniami samego wnioskodawcy,
- niesłusznym przyjęciu, że praca wykonywana przez wnioskodawcę w okresie zatrudnienia na stanowisku frezera nie była pracą w szczególnych warunkach pomimo tego, że taka okoliczność została potwierdzona złożonym do akt sprawy dowodem z dokumentu w postaci świadectwa pracy, z którego wynikało, że wykonywał on pracę na stanowisku frezera i uzyskał świadectwo pracy w warunkach szczególnych oraz dowodem z zeznań świadków Z. S., Z. C.,

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. § 2 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. poprzez jego błędną wykładnię, a w konsekwencji nieprawidłowe uznanie, iż praca świadczona przez wnioskodawcę w Kombinacie (...) w stałym i w pełnym wymiarze czasu pracy w okresie od dnia 18 kwietnia 1973 r. do dnia 21 kwietnia 1975 r., od 18 kwietnia 1977 r. do 31 sierpnia 1992 r. nie była pracą wykonywaną w warunkach szczególnych, co z kolei nie uzasadnia nabycia przez skarżącego prawa do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie w całości odwołania wnioskodawcy i przyznanie wnioskodawcy prawa do emerytury zgodnie ze złożonym przez niego wnioskiem oraz o zasądzenie od organu rentowego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych. Skarżący ponadto wniósł o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu BHP na okoliczność warunków pracy, jakie panowały w Kombinacie (...) w Ł. na hali S1, gdzie E. R. wykonywał pracę na stanowisku frezera.

Zdaniem skarżącego, Sąd I instancji błędnie uznał, że wnioskodawca nie udowodnił żadnego okresu pracy w szczególnych warunkach, mimo że świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach jest sprzeczne ze świadectwem pracy, w którym wskazano, że ubezpieczony zajmował stanowisko: frezera, galwanizera-hartownika oraz ślusarza, bowiem praca na stanowisku hartownika i galwanizera z uwagi na to, że została wymieniona w zarządzeniu Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego nr 19 z dnia 6 sierpnia 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego oraz w rozporządzeniu z dnia 7 lutego 1983 r. w wykazie A, dział XIV poz. 76 (hartownik), poz. 77 i 89 (galwanizer) powinna zostać uznana za pracę w szczególnych warunkach, a wnioskodawca jako frezer pracował w miejscu, gdzie były wykonywane również inne prace, tj. prace w szczególnych warunkach.

Zdaniem apelującego, z zeznań świadka Z. C. oraz wnioskodawcy, a także świadectwa pracy i pisma specjalisty bhp wynika, że w okresie zatrudnienia wnioskodawca pracował na stanowisku frezera - zajmował się obróbką wiórową

żeliwa na frezerce. Jako frezer wyrobów żeliwnych pracował w pełnym wymiarze czasu pracy, zaś jego stanowisko nie było oddzielone, bowiem wszyscy zatrudnieni pracowali na tej samej hali.

W ocenie skarżącego, nie sposób zgodzić z twierdzeniem, że stanowisko frezera nie odpowiada powołanemu stanowisku z zarządzenia resortowego (operator maszyn do obróbki wiórowej odlewów żeliwnych). W akcie resortowym jakim jest zarządzenie Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego w dziale III w hutnictwie i przemyśle metalowym pod poz. 23 wybijanie, oczyszczanie i wykańczanie odlewów wymienione jest stanowisko operatora maszyn do obróbki wiórowej odlewów żeliwnych - frezer. Natomiast w drugim akcie resortowym, tj. w zarządzeniu Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w dziale III hutnictwie i przemyśle metalowym pod poz. 23 wybijanie, oczyszczanie i wykańczanie odlewów w pkt 3 jest również wymienione stanowisko operatora maszyn do obróbki wiórowej odlewów żeliwnych, bez podania przykładowo jak w pierwszym akcie resortowym jako prace wykonywane w szczególnych warunkach. A zatem przepisy resortowe wymieniają stanowisko frezera jako operatora maszyn do obróbki wiórowej odlewów żeliwnych jako pracę wykonywaną w szczególnych warunkach i jedynie w tym zakresie uszczegółwiają poz. 23 ww. rozporządzenia podając poszczególne stanowiska, na których praca ta jest wykonywana.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

Na wstępie należy stwierdzić, że emerytura w obniżonym wieku lokująca się w treści art. 184 i art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2013 roku poz. 1440, ze zm.) jest świadczeniem szczególnym (wyjątkowym), zatem stosowanie i wykładnia przepisów, które normują przyznanie prawa do tego świadczenia musi być wykładana ściśle. Stosownie do przepisu art. 184 w/w ustawy ubezpieczeni, którzy urodzili się po dniu 31 grudnia 1948 r. mają prawo do emerytury po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy tj. w dniu 1 stycznia 1999 r. osiągnęli:

- okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz
- okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. Zgodnie z treścią art. 32 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 i 3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 ust. 2 i 3. Za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej za względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych). Wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych (art. 32 ust. 4 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych).

Zarówno w art. 184 ust. 1 pkt 1 jak i w art. 32 ust. 4 ustawodawca odsyła do „przepisów dotychczasowych”. Przepisy dotychczasowe w rozumieniu niniejszych przepisów to rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia. Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn;
- ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach (§ 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43, ze zm.)).

Pracą w warunkach szczególnych jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach wskazanych w załączniku A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (§ 1 i § 2 rozporządzenia). Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale, tj. codziennie i w pełnym wymiarze czasu pracy tj. przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki właśnie wymiar czasu pracy, w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach wystawionym według wzoru lub w świadectwie pracy.

Podkreślić należy, że prawo do emerytury w niższym wieku stanowi przywilej i jako takie jest odstępstwem od zasady powszechnego wieku emerytalnego. W związku z tym strona nie może poprzestać na jego uprawdopodobnieniu, lecz musi udowodnić przesłanki przyznania prawa w sposób bezsporny, a temu służą przede wszystkim dokumenty i dopiero wówczas, gdy są one niedostępne lub niekompletne, możliwym i uzasadnionym jest dokonywanie ustaleń na podstawie innych dowodów, w tym zeznań wskazywanych przez wnioskodawcę świadków. Same zeznania świadków, gdy nie znajdują potwierdzenia w dokumentach pracowniczych, nie stanowią miarodajnego dowodu pracy w szczególnych warunkach. Tym bardziej nie jest dopuszczalne oparcie się wyłącznie na zeznaniach świadków, w sytuacji gdy z dokumentów wynikają okoliczności przeciwne (por. Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 6 sierpnia 2014 r., III AUa 466/14, LEX nr 1496008; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 22 maja 2013 r., III AUa 952/12, LEX nr 1327500; wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 20 września 2012 r., III AUa 374/12, LEX nr 1223476; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 17 stycznia 2012 r., III AUa 1482/11, LEX nr 1110006; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 22 lutego 2012 r., III AUa 1734/11, LEX 1129735, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 21 czerwca 2016 r., III AUa 1842/15, LEX nr 2071302).

Mając na uwadze powyższe rozważania, wbrew zarzutom stawianym w apelacji, Sąd I instancji dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych znajdujących oparcie w zebranych w sprawie materiale dowodowym, nie wykraczając poza ramy zasady swobodnej oceny dowodów, stosownie do przepisu art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny akceptuje w całości poczynione ustalenia faktyczne i przyjmuje je za własne. Na akceptację zasługują również wywody prawne oraz dokonana przez Sąd Okręgowy interpretacja przepisów wskazanych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Dokonana przez Sąd pierwszej instancji ocena dowodów również nie nasuwa zastrzeżeń, gdyż nie wykracza poza uprawnienia wynikające z przepisu art. 233 § 1 k.p.c. Dla skuteczności zarzutu dokonania błędnych ustaleń faktycznych będących wynikiem oceny dowodów, konieczne jest wskazanie przyczyn, dla których ta ocena dowodów nie spełnia kryteriów określonych w ustawie. Sąd drugiej instancji może bowiem zakwestionować dokonaną ocenę materiału dowodowego sprawy jedynie wtedy, gdy jest ona nielogiczna i sprzeczna z pozostałym w sprawie materiałem dowodowym. Taka sytuacja w niniejszej sprawie jednak nie zachodzi a zarzuty apelacji nie podważają dokonanych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych w oparciu o przeprowadzone w postępowaniu rozpoznawczym dowody.

Sąd Apelacyjny w całości podziela ustalenia Sądu Okręgowego, według których wnioskodawca nie legitymuje się co najmniej 15 – letnim okresem pracy w warunkach szczególnych. Sąd Okręgowy wyczerpująco w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wypowiedział się, co do powodów, dla których odmówił uznania spornego okresu za pracę w warunkach szczególnych. W ocenie Sądu meriti, z uwagi na niewiarygodność zeznań wnioskodawcy oraz dwóch

świadków brak jest możliwości jednoznacznego ustalenia charakteru pracy wnioskodawcy na stanowiskach pracy zaliczanych do prac w warunkach szczególnych. Z ustaleń Sądu I instancji jednoznacznie wynika, że zeznania wnioskodawcy pozostają w oczywistej sprzeczności ze zgromadzoną w sprawie dokumentacją pracowniczą, a także częściowo z zeznaniami świadka G. W., którym Sąd dał wiarę. Wnioskodawca składając zeznania twierdził, iż przez cały okres swojego zatrudnienia w Kombinacie (...) pracował w warunkach szczególnych jako frezer, jednakże zupełnie coś innego wynika z angaży znajdujących się w aktach osobowych ubezpieczonego.

Dokumentacja pracownicza jednoznacznie wskazuje, że E. R. zatrudniony był: od 1 września 1970 r. do 22 kwietnia 1975 r. oraz od 18 kwietnia 1977 r. do 12 sierpnia 1979 r. na stanowisku frezera, od 13 sierpnia 1979 r. do 16 stycznia 1983 r. na stanowisku hartownika – galwanizera, a następnie od 17 stycznia 1983 r. do 17 lutego 1991 r. oraz od 1 kwietnia 1991 r. do 31 sierpnia 1992 r. na stanowisku ślusarza, zaś w okresie od 18 lutego 1991 r. do 31 marca 1991 r. monter – ślusarza. Powyższych sprzeczności nie potrafił wyjaśnić ani sam wnioskodawca, ani dwaj świadkowie: Z. C. i Z. S., którzy zeznali, że ubezpieczony pracował tylko jako frezer. Jedynie świadek G. W. zeznał, że wnioskodawca poza pracą frezera wykonywał także inne prace, jak prace przy odtłuszczeniu (takie prace wykonywano na galwanizerni) czy prace ślusarskie, co jest zgodne z zawartymi w aktach osobowych angażami wnioskodawcy. Na krytyczną ocenę zeznań wnioskodawcy miały wpływ także zmieniane przez niego wielokrotnie zeznania, po okazaniu przez Sąd w trakcie rozprawy, odpowiednich dokumentów z akt osobowych. Ubezpieczony sprzeczne zeznania składał także w odniesieniu do udzielonego mu urlopu bezpłatnego.

Sąd Apelacyjny akceptuje w całej rozciągłości stanowisko Sądu Okręgowego, który przyznał prymat dowodom z dokumentów znajdujących się w aktach pracowniczych ubezpieczonego oraz korespondującymi z nimi zeznaniami świadka G. W., uznając, że ubezpieczony nie udowodnił 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych. Dowody z dokumentów nie pozwalają ustalić, jak chce tego apelujący, że w okresie zatrudnienia w Kombinacie (...) wykonywał tylko pracę frezera. W ocenie Sądu Apelacyjnego, materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie daje podstaw do zakwestionowania poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń, zaś przedstawione przez ubezpieczonego w treści apelacji odmienne stanowisko w tym zakresie, niepoparte dowodami, jak i niewskazujące na nowe nieuwzględnione dotychczas okoliczności, w ocenie Sądu Apelacyjnego, stanowi jedynie polemikę z prawidłowymi ustaleniami dokonanymi przez Sąd I instancji.

W ocenie Sądu odwoławczego, całkowicie bez znaczenia jawią się zarzuty apelującego o nieuznaniu wnioskodawcy przez Sąd Okręgowy okresów pracy na stanowisku frezera oraz hartownika i galwanizera w Kombinacie (...) jako pracy w warunkach szczególnych, mimo że takie stanowiska zostały wymienione w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r., albowiem jak trafnie zauważył Sąd meriti, co uszło uwadze skarżącego, nawet gdyby przyjąć, że wnioskodawca wykonywał prace zgodnie z uzyskanymi angażami, to praca na stanowisku ślusarza nie jest pracą w warunkach szczególnych. Wyłączając zatem okres pracy na stanowiskach: ślusarza i ślusarza – monter, tj. okres zatrudnienia od 17 stycznia 1983 r. do 31 sierpnia 1992 r., to pozostały okres zatrudnienia na stanowiskach frezera i hartownika – galwanizera (łącznie z okresem służby wojskowej) nie daje co najmniej 15 lat, bowiem łącznie wynosi 9 lat, 8 miesięcy i 29 dni.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, wbrew stanowisku wyrażonemu w apelacji, nie było potrzeby przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego ds. BHP w celu ustalenia warunków pracy, jakie panowały w Kombinacie (...) w Ł. na hali S1, gdzie E. R. wykonywał pracę na stanowisku frezera, bowiem ustalenie powyższej okoliczności nie wymagało wiadomości specjalnych. O tym czy dane prace należy zaliczyć do prac wykonywanych w warunkach szczególnych nie decyduje biegły, tylko przepisy obowiązującego prawa, tj. art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (zastosowane w niniejszej sprawie przez Sąd i instancji). Praca w szczególnych warunkach to w istocie określona sytuacja faktyczna, natomiast o kwalifikacji prawnej decyduje Sąd, a nie biegły (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2014 r., III UK 196/13, LEX nr 1540140).

Reasumując, poczynione przez Sąd meriti ustalenia faktyczne nie dają podstaw do przyjęcia, że wnioskodawca udowodnił, że stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w warunkach szczególnych w Kombinacie

(...) w Ł.. Konsekwencją powyższego jest brak spełnienia podstawowej przesłanki warunkującej nabycie prawa do emerytury wcześniejszej, tj. wykazania 15 – letniego okresu pracy w warunkach szczególnych.

Z powyższych względów, Sąd Apelacyjny uznając wyrok Sądu I instancji za odpowiadający prawu, oddalił apelację wnioskodawcy z mocy art. 385 k.p.c.